

Kristali kremenca z rožnato conarno rastjo z Zakladnika pri Bitnjah

Vojko Pavčič, Aleksander Rečnik

V zgodnjih osemdesetih letih preteklega stoletja je Rajko Jelovčan, zbiralec iz Šutne pri Škofji Loki, na pobočjih Zakladnika odkril nahajališče brezbarvnih in rahlo rožnatih kremenovih kristalov s *fantomsko* rastjo. Nahajališče leži na južnem

Biterminiran kristal kremenca z rožnatim fantomom; 50 x 25 mm. Najdba Rajka Jelovčana, zbirka Vojka Pavčiča. Foto: Ciril Mlinar

pobočju hriba Zakladnik ob gozdni cesti, ki pelje iz doline Suhe pri Bitnjah proti vasi Čepulje. Takoj ko se ob poti pojavijo plasti rdečkastega groedenskega kremenovega peščenjaka, opazimo tudi kose masivnega kremenca iz kremenovih žil v peščenjaku.

Nahajališče je ob nekdanji gozdni poti, ki zavije z glavne ceste proti zahodu in se kot nekakšen jarek zajeda v pobočje hriba. V grušču na več mestih opazimo koščke masivnega kremenca, med katerimi najdemo tudi kakšen kristal. Kremenove žile so pravokotne glede na plastovitost kamnin in sekajo cesto v smeri sever-jug. Najdebelejša kremenova žila, iz katere izvira večina primerkov, meri na svojem najširšem delu do 30 cm. V njej je bilo več geod, ki so merile do 20 cm v premeru. Zapolnjene so bile z rdečkasto glino ter kristali **kremenca**. Večina kristalov, ki so rasli na masivnem kremenju, je bilo prozornih in manjših od 1 cm. V sredini teh geod pa smo našli tudi večje kristale, ki so se s podlage odlomili in so ležali v glini. Čeprav je geod verjetno še precej, je izkopani del kremenove žile zdaj zalit z vodo, kar nekoliko otežuje nadaljnje raziskovanje.

Kristali so prizmatski, z dobro razvitimi terminalnimi ploskvami. Prizemske ploskve so narebrenе vzporedno z robom med romboedrom in prizmo. Ploskve bipiramid so redke in majhne. Posebnost kristalov je v njihovi notranjosti opazna tako imenovana *fantomska rast*. Fantomi imajo nekoliko neizrazito obliko ene od končnih ploskev predhodnih faz rasti in so rdečkasto obarvani. Največji kristal s conarno rastjo z nahajališča Zakladnik meri 5 cm v dolžino in je biterminiran, rožnat fantomski obris pa meri približno 2 cm in je someren. Obarvan je verjetno zaradi hematita, ki sicer značilno obarva srednjeperske groedenske peščenjake.

Literaturni vir:

ŽORŽ, M., A. REČNIK, 1998: *Kremen in njegovi pojavi v Sloveniji* (primerek kremenca z rožnatim fantomom, str. 42). Galerija Avsenik, Begunje.